

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้สาระท้องถิ่น เรื่อง การถนอมอาหารหน่อไม้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สรุปผลได้ตามขั้นตอนดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สาระท้องถิ่น เรื่อง การถนอมอาหารหน่อไม้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 92.78 / 88.48
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05
3. ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การถนอมอาหารหน่อไม้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 0.8295
4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านคำเม็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพื้นถิ่น เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระท้องถิ่น เรื่องการถนอมอาหารหน่อไม้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมากที่สุด

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัย มีข้อค้นพบดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้สาระท้องถิ่น เรื่อง การถนอมอาหารหน่อไม้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 92.78/88.48 หมายความว่า นักเรียนมีคะแนนการวัดผลระหว่างเรียนจากพฤติกรรมการเรียน ผลงานนักเรียน ข้อสอบย่อย คิดเป็นร้อยละ 92.78 และ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนรวมเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 88.48 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 80 / 80 แสดงว่าการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ อาจเนื่องมาจาก การทำแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัย

สร้างขึ้นมีระบบตามหลักเกณฑ์การสร้างอย่างมีระบบแบบแผน โดยมีการตรวจสอบแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ เริ่มจากการสำรวจความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และคนในชุมชน หลังจากนั้นได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านคำเม็ก พ.ศ. 2551 กรอบสาระท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 แล้ววิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหา สื่อการสอนที่เหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ อีกทั้งยังได้มีการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมด้านภาษา เวลาที่ใช้ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นกระบวนการทำงานกลุ่ม การฝึกปฏิบัติจริง การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การแก้ปัญหา การวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง และจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างเรียน พบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนทั้งทฤษฎี และการปฏิบัติ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงทั้งระหว่างเรียน และหลังเรียน ทำให้แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำเนียง วรรณศรี (2545 : 115-116) และ สุมาลี ดาแก้ว (2547 : 152-158) ซึ่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง เช่นกันพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้จากแผนการจัดการเรียนรู้สาระท้องถิ่น เรื่อง การถนอมอาหารหน่อไม้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ทั้งนี้ อาจเนื่องจาก แผนการจัดการเรียนรู้สาระท้องถิ่น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ใช้กิจกรรมหลากหลาย สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม ทำให้นักเรียนทำความเข้าใจและฝึกฝนจนเกิดแนวคิดที่ถูกต้องและเกิดทักษะในเรื่องการถนอมอาหารหน่อไม้ ผลของการฝึกจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และเข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยเปิด โอกาสให้นักเรียนได้ศึกษา ทำความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับกฎการเรียนรู้ของธอร์ไคด์ กฎการฝึกหัด กฎการรู้ผล (ทิสนา เขมมณี . 2544 : 51) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรประภา พรรณนา (2544 : 181-182) ปรีชา เครือสินธุ์ (2545 : 61) สำเนียง วรรณศรี (2545 : 115-116) สรวุฒิ จันทร์สมบัติ (2548 : 105) ธงชัย พรมกมล (2549 : 105-106) นันทวัน มณีวงษ์ (2549 : 131-143) และ พิชัย เรื่องธรรม (2551:103-104) พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้จากแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าคะแนนก่อนเรียน

3. คำนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การถนอมอาหารหน่อไม้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เท่ากับ 0.8295 นักเรียนได้รับการพัฒนาจากแผนการจัดการเรียนรู้มีความรู้เพิ่มขึ้นหลังจากเรียนครบทุกแผน คิดเป็นร้อยละ 82.95 การที่นักเรียนได้รับการพัฒนาจนมีความก้าวหน้าทางการเรียนนั้น อาจเนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้สาระท้องถิ่น เรื่อง การถนอมอาหารหน่อไม้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน มีรายละเอียดครบถ้วน สมบูรณ์ชัดเจนทั้งเนื้อหาและ ขั้นตอนการปฏิบัติ เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม การแก้ปัญหา ขบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็น เรื่องที่พบในท้องถิ่น ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของทรัพยากรในท้องถิ่น ทำให้เกิดอนุรักษ์เชิง ธรรมชาติและท้องถิ่นของตนเองยิ่งขึ้น ประกอบกับแผนจัดการเรียนรู้สาระท้องถิ่น ได้ผ่านการ ประเมินตรวจสอบจากประธาน และคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดี รวมทั้งผ่าน การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัย สุมาลี คาแก้ว (2547 : 152-158) สุรพร บำรุง (2544 : 91) สำเนียง วรณศรี (2545 : 115-116) สรวุฒิ จันทร์สมบัติ (2548 : 105) นันทวัน มณีวงษ์ (2549 : 131-143) บุรีดอน Burdon. (2000 : 89) และสตีเนอร์ Steiner.(2004 : 135-A) พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดให้ นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว การจัดกิจกรรมผ่านการประเมิน ตรวจสอบจากผู้เกี่ยวข้องหลายท่าน ทำให้นักเรียนได้รับการ พัฒนา ส่งผลต่อค่านีประสิทธิผลเกิดความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้ของนักเรียน

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้าน คำเม็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ต่อการจัดกิจกรรมตามแผนการเรียนรู้สาระท้องถิ่น เรื่องการถนอมอาหารหน่อไม้ กลุ่ม สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านที่ 4 ด้านการวัดและ ประเมินผล ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.64 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้าน 1 ด้านเนื้อหาสาระ มี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 แต่ที่อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกัน แสดงว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแผนการเรียนรู้สาระท้องถิ่น ทั้งนี้อาจมีสาเหตุเนื่องจาก แผนการจัดการเรียนรู้สาระท้องถิ่น ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น เป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัว วัสดุอุปกรณ์หาง่าย สามารถนำความรู้ไปใช้กับชีวิตประจำวัน เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของนักเรียน สามารถเรียนรู้ ได้ตามความสามารถ เรียนรู้อย่างมีความสุข การเรียนรู้จากการคิดปฏิบัติจริง การเรียนรู้

ร่วมกับคนอื่น การเรียนรู้แบบองค์รวม สอดคล้องสัมพันธ์กับชีวิตจริง การเรียนรู้เกี่ยวข้องกับบุคคลในท้องถิ่น นอกจากนี้ การวัดและประเมินผล ควบคุมทุกด้าน นักเรียนสามารถวัดและประเมินผลด้วยตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ งานวิจัยของ สุมาลี คาแก้ว (2547 : 152-158) สรวุฒิ จันทร์สมบัติ (2548 : 105) ประภาภรณ์ เทิดทำดี (2549 : 116-118) พิชัย เรื่องธรรม (2551:103-104) และธีรพันธ์ อินจันทร์ (2551: 77) พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้จากเนื้อหาสาระที่สามารถนำไปใช้กับชีวิตประจำวัน ได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง สื่ออุปกรณ์การเรียนรู้มีมากในท้องถิ่น และสามารถประเมินผล การเรียนรู้ตนเองได้

3. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยใช้

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าได้ผลตามวัตถุประสงค์ และผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ให้ได้ผลเช่นกัน ดังนี้

1.1 ผู้สอนควรวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ล่วงหน้า โดยเตรียมความพร้อม เช่น สื่อการเรียน วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์

1.2 ครูผู้สอนต้องเตรียมความพร้อมของนักเรียน โดยเฉพาะด้านการอ่าน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ของนักเรียน และเอาใจใส่อย่างจริงจังในการที่จะนำสาระท้องถิ่นไปใช้ แนะนำ ดูแล กำชับ ให้นักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างเคร่งครัด

1.3 ครูผู้สอนกำชับดูแลเกี่ยวกับการเตรียมอุปกรณ์ของนักเรียน เพราะถ้าเตรียมอุปกรณ์ไม่ครบอาจทำให้การเรียนการสอนต้องไม่บรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

1.4 ครูผู้สอน ควรอธิบายถึงความสำคัญ และประโยชน์ของสาระท้องถิ่นให้ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญ เพื่อให้การสนับสนุนนำสาระท้องถิ่น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้ในโรงเรียน ชุมชน อย่างแพร่หลาย

1.5 ครูผู้สอนต้องมีการวัดผลและประเมินผล โดยการวัดผลและประเมินผลทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ ของนักเรียน เพื่อให้เห็นการพัฒนาการทุกด้านของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรควรมีการพัฒนาสาระท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยใช้เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ตามสถานการณ์ และใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น ตามฤดูกาลเพื่อลดต้นทุนในการจัดกิจกรรม และให้นักเรียนได้เลือกเรียนหลายเรื่องยิ่งขึ้น

2.2 ควรให้มีการวิจัยต่อเนื่องในการเรียนแปรรูปอาหารหมักไม่เพื่อการจำหน่าย เพื่อส่งเสริมอาชีพในชุมชนต่อไป

2.3 ควรมีการวิจัย เรื่องการพัฒนาสาระท้องถิ่น บูรณาการกับสาระการเรียนรู้ อื่นๆ เพื่อให้การเรียนรู้มีความหมาย และเห็นความสัมพันธ์ของสาระการเรียนรู้ต่างๆยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- ..... เอกสารประกอบหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แนวทางการวัดและ
ประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 , กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545 ค.
- ..... หลักสูตรแกนกลางกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ พุทธศักราช 2551. . กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2550.
- ..... หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิชสำราญราษฎร์, 2550.
- ..... หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา
พานิชย์, 2551.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. “ครูกับการศึกษา” วิชาการศึกษาศาสตร์. 1(3) : 27; พฤษภาคม-
สิงหาคม, 2543.
- กรมอาชีวศึกษา. รายงานการวิเคราะห์งานอาชีพเกษตรกรรม.(การเพิ่มผลผลิตกล้วยไข่)
กำแพงเพชร , 2534 .
- คำรณ ล้อมในเมือง และรุ่งฟ้า ล้อมในเมือง. การสร้างและพัฒนาแบบภักทักษะ วิธีการดำเนิน
และการสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย. กาลสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2544.
- ชนิดา เวสุวรรณกูร “เคล็ดวิธีถนอมอาหารภูมิปัญญาชาวบ้าน” เคล็ดวิธีถนอมอาหาร.
สำนักพิมพ์ภูมิปัญญา , 2546 .
- ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช . คู่มือการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ระดับประถมศึกษา.
กรุงเทพฯ : พิมพ์แมค , 2544.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. การจัดระบบการสอนและการวางแผนการสอน. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. เอกสารประกอบการสอน (คู่มือเรียน)รายวิชา 503801 คอมพิวเตอร์เพื่อ
การศึกษาและการฝึกอบรม (Computer for Education and Training).
มหาสารคาม : ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.

ทศนา แคมมณี. "การสร้างบทเรียนสำเร็จรูป," ใน 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ.

หน้า 104. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

_____. ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

_____. รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

เทพี ภูมิฐาน. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ผ้าแกสัดเต่า. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.

ธวัชชัย ชัยจริยฉายากุล. การพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2529. 18-22, 2545.

ธงชัย พรหมกมล. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำน้ำปลาจากปลาร้าหมัก กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ ก.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2549.

ธีรพันธ์ อินจันทร์. การสร้างชุดฝึกอบรมขมไทยตามเทศกาลตามท้องถิ่นเน้นทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงานสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. อุดรดิตต์. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์, 2552.

นันทวัน มณีวงศ์. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การประดิษฐ์ดอกไม้ยางพาราสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.

นิคม ชมภูหลง. เทคนิคและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น (ฉบับปรับปรุง). มหาสารคาม : อภิชาตการพิมพ์, 2544 ข.

_____. วิธีการและขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. มหาสารคาม : อภิชาตการพิมพ์, 2545.

นภดล เชนะโยชิน. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2531.

บัณฑิต ไชยวงศ์. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องเมี่ยง. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่, 2543.

บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2535.

_____. การวิจัยทางการวัดผลประเมินผล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2540.

_____. การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก, 2541.

_____. วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2543 ข.

- _____ . การวิจัยเบื้องต้น . พิมพ์ครั้งที่ 7 . กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น , 2545 .
- บุญมั่น ธนาสุวัฒน์ . จิตวิทยาองค์กร . กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้ง เฮาส์ , 2537 .
- ประภาพรรณ คำบุญมี . การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ผลิตภัณฑ์อาหารจากกล้วย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 . วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี : สาขาหลักสูตรและการ
เรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี , 2545 .
- ประภากรณ์ เทิดทำดี . การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทอเสื่อกก ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 . วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม , 2548 .
- ประเวศ วะสี . “การศึกษาชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่น,” ใน เอกสารประกอบการสัมมนา
ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมและการพัฒนาชนบทสถาบัน
พัฒนาชนบท. หน้า 82 . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา , 2534 .
- ปรีชา เครือสินธุ์ . การพัฒนาหลักสูตรเรื่องการทำน้ำตาลมะพร้าว . วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ , 2545 .
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ . การบริหารวิชาการ . กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ , 2536 .
- เผชิญ กิจระการ . “ดัชนีประสิทธิผล” ใน เอกสารประกอบการสอนวิชา 503710 .
มหาสารคาม : ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัย มหาสารคาม , 2546
- พรรณราย ทรัพย์ะประภา . เทคนิคการวัดผล . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อินฟอรมีเดียบุ๊คส์ , 2545 .
- พิชัย เพชรเรือง . ผลการใช้แบบฝึกเพื่อพัฒนาความสามารถ . กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไอ
เดียสโตร์ , 2532 .
- พิชัย เรืองธรรม . การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำไม้กวาดดอกหญ้า ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 . วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม , 2551 .
- พรประภา พรรณนา . การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทอผ้าไหม กลุ่มการงานและ
พื้นฐานอาชีพ . วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม , 2546 .
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์ . วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์ . พิมพ์ครั้งที่ 7 .
กรุงเทพฯ : ประสานงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร , 2540 .
- รุจิรี ภู่อาระ . การเขียนแผนการเรียนรู้ . กรุงเทพฯ : บั๊กพอยท์ , 2542 .
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ . เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา . พิมพ์ครั้งที่ 5 . กรุงเทพฯ :
สุวีริยาสาส์น , 2541 .

- วัชรวิ ขำวิจิตร. แบบฝึกการเขียนเรียงความสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2542.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์ . การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน 1999, 2542.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ . กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ . กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร , 2527 .
- วีรบุษ ปิณฑวนิช , “ อนาคตของหลักสูตรท้องถิ่นจะ何去何 “ สวนปฏิรูป, 3(3) : 18-19 ; มิถุนายน 2543 .
- สงัด อุทรานันท์ . พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร . พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพฯ : มิตรสยาม, 2532 .
- สรารุณี จันทรมบัติ . การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การทำขนมจีน สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 . วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม , 2548 .
- สงกรานต์ จำปาบุรี . การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำไข่เค็ม กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 . วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544 .
- สมทรง สุวพานิช. เอกสารคำสอน วิชา การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 1. สารคาม : สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน, 2549.
- สมนึก ภัทธิขรณี . การวัดผลการศึกษา . พิมพ์ครั้งที่ 3 . กาฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์ , 2544.
- สมปอง สุขนสิทธิ์ . การปลูกไผ่ตง . กรุงเทพฯ : โครงการหนังสือเกษตรกรชุมชน , 2545 .
- สุจิตรา สิทธิ . การพัฒนาการเรียนการสอนเรื่อง การทำน้ำดื่มเพื่อสุขภาพ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2545.
- สุทัศน์ เตชะวิจิตร . การเพิ่มกำลังการผลิตและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ OTOP ประเภท เซรามิกส์ ในท้องถิ่นจังหวัดเลย . มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย . เลย , 2544 .
- สุพิน บุญชูวงศ์ . หลักการสอน. กรุงเทพฯ : แสงสุทธิการพิมพ์, 2544.

- สุมาลี ดาแก้ว . การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง ผลิตภัณฑ์การแปรรูปอาหารจากปลา สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 . วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม , 2547 .
- สุรพร บำรุง . การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่อง การทำปลาสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 . วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม , 2545 .
- สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ . ชุดฝึกอบรมการจัดทำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545 .
- สำเนียง วรรณศรี . การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพ เรื่อง ผลิตภัณฑ์การแปรรูปจากเห็ดนางฟ้า สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 . วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม , 2545 .
- ลำลี ทองทิว . การพัฒนาหลักสูตรมัลติเทคโนโลยีแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และ แกะสลักบ้านถวายเป็น : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านต้นแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. งานวิจัยส่วนบุคคล , 2545 .
- ลำลี รักสุทธิ. ทางก้าวสู่ครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา, 2545.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ . ชุดฝึกอบรมการจัดทำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545 .
- โสภณ นุ่มทอง . คู่มือภาคความรู้ความสามารถนักวิชาการศึกษา . กรุงเทพฯ : พัฒนาหลักสูตร, 2540
- Burdon, Laurie A. "Learning by Doing : Adult Studio Activities In An Art Museum," Masters Abstracts International. 39(03) : 89, 2000.
- Graziano, Richard. "The Virtual Enterprise Simulation : Student's Perceptions of An Experiential, Active Learning Strategy for Business and Career Education," Dissertation Abstracts International. 64(04) :241-A, 2003..
- Steiner, Charles Rissell. "Comparison Of Student's Opinion Toward Experiential Learning InTwo Undergraduate Agricultural Capstone Courses Designed With ContrastingDelivery Techniques," Dissertation Abstracts International. 65(09) : 135-A, 2004.